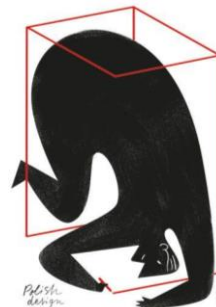

Ki-rekesztve össze-keverve

Ahogy a modern világ (a fejlett Európa) értékrendje lassan elérte Magyarországot, a pedagógiában is megjelentek az emberibb elképzelések a tanítás hogyanjáról. Így jelent meg a diszkrimináció, a szegregáció, és az enyhébb, vagy befogadható (pl. kerekesszékes) fogyatékkal élők lehetséges integrációja is. Persze, hogy mindenki ember, még ha nem is fér egy kocka alakú dobozba! Megfogadtuk (mi, tanárok), hogy megszüntetjük a szegregációt, nincs többé gyenge osztály, nincs többé cigány osztály. Csakhogy. Hiába figyelnénk *egyéni* szükségletekre, ha 37 fő osztályban kell tanítani. A szegregáció, a gyengék, vagy sajátos nevelési igényű gyerekek „külön” osztályba történő helyezése csak akkor bűn, ha *tényleg tudnánk* velük foglalkozni egészséges, átlagos képességűgyermekcsoportban.

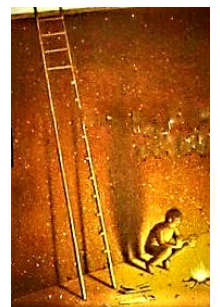
Önmagában jó, ha nem akarunk szegregálni, ám ennek *szakmai feltételeiéről* alig beszélünk. Miért? Mert ennek politikai összefüggése is van. Mégpedig: az igaz, hogy húsz-harminc gyereket olcsóbb egy tanárra bízni, aminek viszont az a következménye, hogy mind kevesebb idő jut még egy jó képességű gyermekre is. Mi van akkor az SNI-s (sajátos nevelési igényű) gyermekekkel?? A túl általánosan megfogalmazott mondatok, miszerint „kerülni kell a szegregációt” nem jók, mert nincs információtartalmuk. *Mikor és hogyan, vagy mennyire tudjuk kerülni a szegregációt?* A tanuláshoz, itt elsősorban az általános iskolák alsó tagozatára gondolok, iskolaérettség is, és a *szülő motiváltsága is* kell. *A tanuló nincs önmagában.* Az ember csak társakkal együtt létezik. Ahol azt tapasztalta a pedagógus, hogy a szülő nem érdekli az iskola, ott fordul elő halmozottan a kimaradás, a lustaság, a nemtörődomség! Az életben csalódott szülő akinek fogyatékkal élő gyermeket adott a sors, ha nincs mellette segítőhálózat, elveszti a fejlesztés iránti motivációt. A roma kultúrában sajnos többször fordul elő *hogy otthon nem foglalkoznak a gyerekekkel*, így nem veszik észre a korai látás, vagy hallási sérülést. Nem olvasnak mesét, így alacsony marad a gyermek ún. nyelvi kompetenciája a kortársaihoz képest. *Az iskola nem tud mindent kompenzálni.* A felzárkóztató csoport nem szegregálás. A jó tanulókat nem lehet büntetni egy lelassult ritmusú tanórával. Ha tanár volna elég... az ideális váltakozó külön csoport, az *oszcilláló felzárkóztatás* volna. Naponta csak 1-2-3 órát volnának külön csoportban, gyógytornán, nyelvórán, magatartástréningen az SNS -s tanulók. (*idea* lengés, *felváltva*: hol a saját osztályában, hol a fejlesztőkiscsoportban van a tanuló)

A szülőknek bár udvariasan, de többször is el kell mondani, hogy legalább *érdeklődjenek a gyermek iskolai élete* felől. Jó volt-e a menza, fárasztó volt-e a tornaóra, tanultatok-e új dalt? A tanügyi felmérések szerint az ún. alfa generáció, bár mobiltelefonnal jön világra, de *alacsony az ún. szociális kompetenciájuk*, azaz társas helyzetekben rosszul teljesítenek. Mert az SMS, mert az e-mail *nem pótolja* a másik arcának nézését, a másik *érzelmeinek felismerését*, a másik helyzetének megértését, az empátiát. Mára már elsorvadt a kultúra azon rétege, ami nevelési maximákat (követelményeket), és a felnövésével kapcsolatos *elvárásokat*, egyben *módszereket* IS közvetíti. A számítógép kultuszának árnyékában a humán kultúra elsorvadása alig szembeűnő.

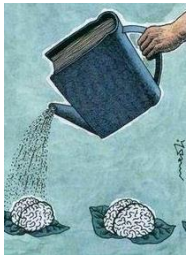
HAMIS AZ AZ INTEGRÁCIÓ, ha annak nincsenek meg a feltételei. A még általános iskolába engedhető pl. hiperaktív, autisztikus, debilis (enyhe értelmi fogyatékos, aki sokszor csak egy-két tárgyból gyenge) akkor integrálható, ha *kiscsoportban is* képezzük. Naponta, vagy két naponta tréningezzük őket. Mert az egész osztályban nem lehet nekik elég időt adni, vagy számukra külön módszert alkalmazni.

„Aki lemarad az kimarad”- tartja a régi latin mondás. Aki nem beszél nyelvet az esetleges Európai Egyesült Államok eljöttének küszöbén, aki nem tud „informatikául”, akinek nincs szakmája, aki nem tud társaságban lenni, nem tud munkát találni. Nem tud a társadalomba integrálódni. Nem tud önálló fizetésből önálló lenni. Ez is egy fajta fogyatékoság, a szociális fogyatékoság. Egyetemi, de zeneiskolai és ÉNO-s munkatapasztalattal is azt látom, hogy *sok értelmileg akadályozott jobban tud szociálisan viselkedni, mint egy ép, de alulszocializált* hatodikos, vagy másodikos gimnazista. Aki vagy értelmileg, vagy társasági-alkalmazkodási viselkedésében lemarad –kimarad. E gyerekek szüleinek a korrepetálás, vagy felzárkóztató csoport pedig „szegregáció - gyanús”. De mondjuk ki, az általános iskola után senki nem fogja, s nem is tudja a gyereket a társadalomba illeszteni.

A társas magány, a *kirekesztettség* pedig épp olyan lelki fájdalom, mint a testi fájdalom. A *lelki fájdalom nagyrészt ugyan azon az agyi központokban* vált ki aktivitást. Ráadásul a lelki fájdalom csökkenti az agyi oxytocin szintet, a kötődésért felelős hormon szintjét. Ekkor fáj fel az állat a saját kölykét, s emiatt növekszik a bűnözési hajlam lelki fájdalomban. A leszakadás azzal a veszéllyel is jár, hogy az illető a bűn útjára téved. Ha az ilyen emberből szülőlesz, sokszor maga is *érektelen lesz a saját gyereke iskolai karrierjét* illetően. Az ilyen gyerek szülőként ismét csak a saját nemtörődöm *sémáját adja tovább*. Ez ördögi kör, a *transzgenerációs hátrányok szüntelen ismétlése*. MÉGSEM ELLENTMONDÁS: ahol a gyermek nem tud beilleszkedni, ott először, vagy az osztályával párhuzamosan, napi egyszer kiscsoportban kell nevelni. Mert ahol 24-37 fő! van egy osztályban (Debrecen, Budapest, Miskolc) ott sürgető a matematika és nyelvi ismeretek szegregált oktatása. És SNI-s gyerekeknek a *viselkedéstréning, 3-6 fős csoportokban*. Pl. ötödik órában osztott az osztály, mert van, aki angolos, van, aki németes csoportba jár, majd az osztály újra egyesül. Az ideális az volna, ha egy osztályba nem járhatna 10-15 gyereknél több. S jutna pénz pedagógusra. A *korai, intenzív nevelés* csak kis létszámban tud megtörténni. Csak a korai nevelés tudna családi problémákat kompenzálni. Ha nem tudunk idejekorán nevelni, leendő csavargókat, pszichiátriai betegeket, esetleg bűnözőket bocsátunk ki az iskolákból. A *rövidtávú érdek, az olcsó iskola. A hosszútávú érdek, az emberré nevelés*. Elégetni a lépcsőfokait, mert hideg a verem. De akkor hogyan jutunk ki a veremből? Nem az olcsó iskola a jó, ahol a tanárok negyvenöt év alatt kiégnek. Így a gyerekek nevelése (s a tanítás is) csekély hatásfokú. – Miért? Mert a kiégett tanár nem tud, nem akar már gyermeket nevelni. Csak elmondja a tananyagot. Ha az *integrálásnak* nincsenek meg a szakmai, *pedagógiai-pszichológiai feltételei*, az csupán hazugság. NEM INTEGRÁLÁS AZ, AMIKOR MINDENKIT, MINDENKIVEL ÖSSZEERESZTEK.

Az *iskolaérettség* egyik kritériuma, hogy valaki, persze életkorával arányosan: *szociális*, együttműködő-együttérző. Azaz: a TÁRSAS ÉLETRE (hat-hét évesen) ÉRETT. Ha lefelé nyomják az iskolaérettség határát, az szakmai barbarizmus. Politikai baklövés. Egy értetlen gyermek nem tud figyelni, alkalmazkodni, sem másokkal együttműködni. A *TANÁRT LEHETETLEN FELADAT* elé állítják. DE HA HAGYNÁNK A GYERMEKNEK IDŐT, később iskolaéretté válhatna. Hadd döntse el a szülő a *szakmailag kompetens óvónő*, hogy érett-e a gyerek az iskolára? *Idejekorán iskolába engedni egy gyerek egyenesen bűn*. Őnem tehet a mi siettetésünkről, szakmai vakságunkról. *Mi ítéljük az idejekorán iskolába menőt, az iskolai kudarcok sorozatára!* AZ ISKOLAI KUDARC MINDENKIÉ: a tanáré épp úgy, mint a gyermeké, aki a szülővel együtt *bizalmát veszti* az iskola felemelni tudó képességével kapcsolatban. Az iskola a kudarc, a szégyen, a fájdalom forrása lesz. Egyébként az iskolaérettség nem tanulási képesség. Az iskolaérettség inkább érzelmi-szociális, együttműködési képesség, mint csak egy értelmi (intellektuális) fejlettségi szint. Az első osztályban tilos a gyermekek padban ültetése, mozdulatlanul! Tilos apró betűket íratni az előtt, mielőtt 30-40cm nagyságban ne tudnának motoros tevékenységet megtenni! Az első két év: minimális információ, maximális játék, szokásalakítás, mese, ölelés-érintés, nevelés. Így akkor a 9 évfolyamos általános iskola lenne előnyösebb.

A jövő iskolájának már ez előtt 20 (!) éve kellett volna elkezdődni. Ahol az iskola hasonlít jobban az óvodához, s nem az óvoda esik az iskolaelőkészítés csapdájába! 80% tréning a pedagógus hallgatónak, s nem pedagógiatörténet, s nevelélmélet. Mit csinálsz, ha a gyerek...? Durva, nem eszik, szomorú, agresszív, elzárkózó, stb. Egyéni nevelést nem lehet 30 fős osztályban csinálni. A szegregációellenesség ma a „ló másik” oldala. Integrálni nem azt jelenti, „mindenkit mindenkiel összeengedni.” A lényeg: idő! *Időt annak*, aki lassabban fejlődik. „*Agyat öntözni*” ingerekkel, s elfogadással. A lélekápolás, a gondozás nem gyermekmegőrzést jelent. Az iskoláink állapota a társadalom tükre. A politikai mélyrepülés tükre. Hogy hogyan bánunk gyermekkel, öreggel és állatainkkal az a társadalom lelki-spirituális fejlettségének-fejlettlenségének tükre. Tapasztaljuk: növekszik a gyermeket nevelni nem tudó családok száma, és ez azt jelenti, a *kultúra már nem közvetű értéket*. E miatt, a kultúra helyett írnak olyan könyveket; hogyan játssz a gyerekeddel, hogyan szoptasd, mit és hogy főzz a kicsinek? Az én nagymamám mindezt még szívből s nem is annyira fejből tudta. Az iskola, az első éveiben nem az oktatás helye, az iskola legelőbb: az *esélyegyenlőség helye*. Hogy melyik gyermek mit szeret jobban, mit tud jobban, az csak hatodik-hetedik-nyolcadik osztályban dől el. Államtitkári szinten kellene megérteni azt, amit mi már tudunk: nem tantárgyat tanítunk, gyermeket nevelünk. *Az iskola első osztályában csak és csakis ének, rajz, mese és versóra, táncbalett* (s nem testnevelés) volna elfogadható. Mert a művészeti nevelés az egész személyiséget fejleszti (Mozart -hatás). *Családot nem pótolhatunk*, de a családi *nevelés hiányosságait csak korán, és az egész személyiségre ható művészi, lelki neveléssel kompenzálhatunk*. Dunkel Nepomuk Norbert PhD, Debrecen (zenetanár, zeneterapeuta, filozófus)

JAVASOLT Magyar – Szlovák szótár

ÉNO = Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona -

Szegregáció negatív értelemben 1-8. osztályig külön tanítás -

Pozitív értelemben, csak egy-egy órát külön, a csoport képességeinek megfelelően tartani

Esélyegyenlőség -

Iskolaérettség -

Szegregáció -

Transzgeneráció, a nemzedékek váltakozása (nagyszülő-szülő gyerek) -

Iskolaérettség -

Oscilláció rezgés, ide-oda mozgás váltakozó -

Oscilláló, felváltva történő „szegregáció”

kiscsoportos fejlesztés: hol külön csoportban van a gyermek, hol a felzárkóztató csoportban, de nagyobb részt a saját osztályában, integráltan nevelődik és tanul